strada lex

Activering van het boek online
Identificatiecode

Indien u abonnee bent van Strada lex **www.stradalex.com**, Strada lex Luxembourg **www.stradalex.lu** of Strada lex Europe **www.stradalex.eu** kunt u gratis, met behulp van bovenstaande identificatiecode, toegang krijgen tot de elektronische versie van voorliggend boek*.

Mocht u moeilijkheden ondervinden bij het activeren gelieve dan contact op te nemen met onze helpdesk: **tel. : +32(0)2 548 07 20 • fax : +32(0)2 548 07 22 • info@stradalex.com**. U dient een aankoopbewijs van het boek voor te kunnen leggen.

De identificatiecode kan slechts éénmaal door één enkele gebruiker, geïdentificeerd als abonnee van Strada lex, geactiveerd worden. Eenmaal geactiveerd, kan het boek geraadpleegd worden binnen de modaliteiten van uw abonnement op Strada lex.

U bent nog geen abonnee op één van onze databanken en u wenst hierover meer informatie te ontvangen of een presentatie van één van onze vertegenwoordigers? Neem dan snel contact op via het e-mailadres info@stradalex.com.

**Onder voorbehoud van de beschikbaarheid ervan in één van de vermelde databanken.*

DE RECHTSPOSITIE VAN HET ONDERWIJSPERSONEEL
IN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

De rechtspositie van het onderwijspersoneel in de Vlaamse Gemeenschap

Evelien TIMBERMONT

INTERSENTIA

Antwerpen – Gent – Cambridge

De rechtspositie van het onderwijspersoneel in de Vlaamse Gemeenschap
Evelien Timbermont

© 2021 Lefebvre Sarrut Belgium NV
Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel

ISBN 978-94-000-1305-6
D/2021/7849/48
NUR 825
Gedrukt in de Europese Unie

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV
Lay-out: Crius Group, Hulshout
Omslagontwerp: Danny Juchtmans – www.dsigngraphics.be
Omslagillustratie: Pictures Now / Alamy Stock Photo

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Dit boek is eveneens digitaal beschikbaar op www.stradalex.com en www.jurisquare.be.

VOORWOORD

Het is voor mij een uitzonderlijk genoegen en een eer om als promotor van dr. Evelien Timbermont het voorwoord te mogen schrijven bij de publicatie van de commerciële editie van haar proefschrift waarmee ze de titel van doctor in de Rechten aan de VUB behaalde in mei 2020. De titel *De rechtspositie van het onderwijspersoneel in de Vlaamse Gemeenschap* dekt de onderwijslading van het lager tot het hoger onderwijs. De jury bestond naast de promotor uit de professoren Marnix Van Damme, Daniël Cuypers, Patrick Humblet, Adriaan Overbeeke, Aube Wirtgen en Gracienne Lauwers, die *unisono* het proefschrift zeer wisten te smaken. De begeleiding van dr. Timbermont was niet moeilijk omdat zij zelfstandig altijd de juiste oplossing vond voor het juridische probleem.

Het boek vult een grote lacune in het onderzoek naar de complexe wereld van de regeling van de arbeidsverhoudingen in het onderwijs. Het is de eerste breedschalige juridische analyse op dit terrein. Het is de vrucht van enorme inspanningen, waarbij de onderzoeker deskundig moet zijn, niet alleen in de discipline van het individuele en collectieve arbeidsrecht, maar ook in het bestuursrecht, het gerechtelijk recht, de grondwettelijk gewaarborgde vrijheid van onderwijs, een aantal grondrechten, en de bevoegdheidsverdeling in het federale België tussen de diverse overheden. Het boek bevat een schat aan informatie, ook over bijvoorbeeld de academische vrijheid. De moeilijkheidsgraad van het onderwerp ligt onder meer in het merkwaardige uitgangspunt van de Vlaamse wetgever om de fundamenteel verschillende arbeidsverhoudingen van een personeelslid met een arbeidsovereenkomst in een vrije onderwijsinstelling te regelen met hetzelfde decreet als de arbeidsrelatie van een ambtelijk personeelslid in het openbare onderwijs. De lezer zal merken dat deze keuze van het Vlaamse Parlement tot ongelijke rechtsbescherming kan leiden en dus rechtspolitiek niet evident is. Dr. Timbermont schept duidelijkheid in de juridische chaos van de arbeidsverhoudingen in het Vlaamse onderwijs. Er zijn ook punctuele vergelijkingen en verwijzingen te vinden naar de rechtspositie van het onderwijzend personeel in de Franse Gemeenschap.

Het boek is niet alleen een verrijking voor de rechtswetenschap, maar ook voor de rechtspraktijk. Door haar vroegere ervaring als advocaat heeft dr. Timbermont een fijne neus voor de juridische conflictsituaties in de dagelijkse realiteit.

Kortom, goede wijn behoeft geen krans en de uitgever heeft zich niet vergist: dit doctoraat wordt een juridische bestseller.

Terloops mag erop worden gewezen dat dit indrukwekkende proefschrift geschreven werd door een mandaatassistente die niet alleen veel onderwijstaken had te vervullen. Bovendien verleende ze steun aan de promotor in de periode dat hij decaan was van de Faculteit Recht & Criminologie. Evelien Timbermont vervulde lang een mandaat als vertegenwoordiger van het assisterend academisch personeel. Dr. Timbermont was ook op andere domeinen actief. Tijdens haar mandaat heeft ze twee flinke zonen gekregen.

Maar het bevallingsproces van dit uitstekende doctoraat is met deze publicatie definitief afgerond. Proficiat.

Wilfried Rauws

DANKWOORD

Het schrijven van dit dankwoord vormt het sluitstuk van een uiterst boeiende periode in mijn leven waar ik met veel plezier en genoegen op terugkijk. Het afgelegde traject was uitdagend, leerrijk en tegelijk ook ontzettend inspirerend. Hoewel het schrijven van een doctoraat als een eenzaam proces wordt beschouwd – en geloof mij, dat is het op sommige momenten ook – had ik dit nooit kunnen realiseren zonder de hulp en steun van velen. Dit dankwoord is de plaats bij uitstek om hulde aan hen te brengen.

Eerst en vooral wil ik een speciaal woord van dank richten aan mijn familie en vrienden. Ik denk dan in het bijzonder aan diegenen die de moed vinden dit doctoraat te lezen aangezien zij waarschijnlijk ook het meest naar dit moment mee hebben toegeleefd. Ik ben er evenwel zeker van dat jullie zich de voorbije jaren ook wel eens de vraag gesteld zullen hebben waar ik zoal mijn dagen mee vul. Ik hoop dat dit proefschrift een en ander opheldert. Ik weet dat ik altijd op elk van jullie kan rekenen, heel erg bedankt daarvoor. Verder ook een bijzonder woord van dank aan Merel, die mij de voorbije jaren onbewust heeft gesteund door haar eigen enthousiaste zelve te zijn. Uiteraard moet ik ook mijn man Jonathan en mijn twee immer vrolijke en energieke zonen, Emiel en Arthur, bedanken. Jullie steun, enthousiasme en geduld zijn van onschatbare waarde. Diegenen die m.i. het meest hebben bijgedragen tot waar ik nu sta zijn mijn ouders. Hun onaflatende en onvoorwaardelijke vertrouwen is met geen woorden te vatten. Altijd staan jullie voor mij klaar. Ik kan jullie niet genoeg bedanken.

Verder wil ik ook verschillende collega's – zowel van het administratief en technisch, als het academisch personeel – bedanken voor de hulp die zij mij hebben geboden en de aangename sfeer waarin ik heb mogen vertoeven. Zonder jullie had ik dit niet gekund.

Uiteraard dank ik ook Prof. Dr. Humblet, Prof. Dr. Lauwers, Prof. Dr. Overbeeke en Prof. Dr. Wirtgen als leden van mijn doctoraatsjury voor hun inspanningen om mijn doctoraat na te lezen en met een kritisch oog te bekijken. Ik heb jullie opmerkingen als zeer waardevol ervaren. Voorts wens ik Prof. Dr. Van Damme en Prof. Dr. Cuypers als leden van mijn begeleidingscommissie te bedanken voor de grondige lezing van het doctoraat, m.i.v. de tussentijdse versies, hun nuttige en constructieve opmerkingen, alsook voor het in mij gestelde vertrouwen.

Ten slotte gaat een zeer bijzonder woord van dank uit naar de persoon zonder wiens vertrouwen ik aan dit traject hoogstwaarschijnlijk zelfs niet was begonnen:

mijn promotor, prof. Dr. Rauws. Beste Wilfried, het is mij een voorrecht onder uw hoede te mogen promoveren. Uw aanstekelijke enthousiasme, gedegen kennis en onnavolgbare scherpzinnigheid betekenen ontzettend veel voor mij. U stond mij steeds met raad en daad bij en zorgde zo nu en dan ook voor de nodige ontspanning. Steeds heeft u mij de vrijheid gelaten naar eigen inzicht onderzoek te voeren en toch wist u ook de cruciale stadia te detecteren waarin ik bijsturing of feedback nodig had. Ik had mij geen betere promotor durven te wensen. Uw passie voor het recht, maar ook uw brede algemene kennis, uw relativiteitszin en uw warme persoonlijkheid zullen steeds een voorbeeld voor mij blijven.

INHOUD

Voorwoord vii
Dankwoord ix
Lijst van voornaamste afkortingen xxvii

DEEL I. TEN GELEIDE 1

Inleiding 3

Hoofdstuk 1.
Situering en context 5

Hoofdstuk 2.
Relevantie van het onderzoek 11

Hoofdstuk 3.
Afbakening van het onderzoek 13

Hoofdstuk 4.
Onderzoeksvragen 15

Hoofdstuk 5.
Methodologie van het onderzoek 17

DEEL II. BEGRIPPENKADER 19

Inleiding 21

Hoofdstuk 1.
Onderwijsniveaus en onderwijsnetten 23

Hoofdstuk 2.
Terminologie 27

DEEL III. HISTORIEK 29

Inleiding 31

Hoofdstuk 1.
Er was eens … 33

Hoofdstuk 2.
Het Koninkrijk der Nederlanden 35

Hoofdstuk 3.
De eerste stappen van het Koninkrijk België 39

1. Artikel 17 van de Grondwet: een actieve onderwijsvrijheid 39
2. De eerste onderwijswetten 41
   2.1. Een aarzelend begin 41
   2.2. De Wet op het Lager Onderwijs 43
   2.3. De Wet op het Middelbaar Onderwijs 45

Hoofdstuk 4.
De eerste schooloorlog 47

Hoofdstuk 5.
Onderwijs tijdens Wereldoorlog I en Wereldoorlog II 51

Hoofdstuk 6.
Naar een nieuwe schooloorlog 55

1. De eerste jaren na Wereldoorlog II 55
2. Het beleid van minister van Onderwijs Harmel 56
3. Het beleid van minister van Onderwijs L. Collard 59
4. De katholieke mobilisatie en de daaropvolgende katholieke verkiezingsoverwinning 62

Hoofdstuk 7.
De Schoolpactwet van 29 mei 1959 65

1. De onderhandelingen 65
2. Het Schoolpact: korte inhoudelijke toelichting 66

Hoofdstuk 8.
Het Stabiliteitsstatuut van 24 maart 1965 71

Hoofdstuk 9.
De Financieringswet van 27 juli 1971 73

Hoofdstuk 10.
De Wet van 11 juli 1973 75

Hoofdstuk 11.
De staatshervormingen en het onderwijs 79

1. De eerste staatshervorming 79
2. De woelige jaren ’80 80
3. De grondwetsherziening van 1988 82

Hoofdstuk 12.
De rechtspositiedecreten van de gemeenschappen 87

1. De Vlaamse Gemeenschap 87
   1.1. Het basis- en secundair onderwijs 87
   1.2. Het hoger onderwijs 89
2. De Franse Gemeenschap 90
   2.1. Het basis- en secundair onderwijs 90
   2.2. Het hoger onderwijs 91
3. De Duitstalige Gemeenschap 92
   3.1. Het basis- en secundair onderwijs 92
   3.2. Het hoger onderwijs 92

Hoofdstuk 13
Samenvattende beschouwingen 93

DEEL IV. DE RECHTSPOSITIE VAN HET ONDERWIJSPERSONEEL
IN HET BASIS- EN SECUNDAIR ONDERWIJS 95

Inleiding 97

Hoofdstuk 1.
Algemene beginselen aangaande de arbeidsverhouding 99

1. Kwalificatie van de arbeidsrelatie 99
   1.1. Algemeen 99
   1.2. Het gemeenschapsonderwijs 101
   1.3. Het officieel gesubsidieerd onderwijs 102
   1.4. Het vrij gesubsidieerd onderwijs 104
      1.4.1 Voorgeschiedenis 104

A. Algemeen 104
B. De Schoolpactwet van 1959 en het Stabiliteitsstatuut van 1965 105
C. De wet van 11 juli 1973 108
1.4.2. Stand van zaken: contractueel of statutair? 110
2. Bevoegd rechtscollege 114
2.1. Algemeen 114
2.2. Het gemeenschapsonderwijs 114
2.3. Het officieel gesubsidieerd onderwijs 115
2.4. Het vrij gesubsidieerd onderwijs 115
3. *Quid* artikel 24, § 4 van de Grondwet? 123
4. Conclusie 130

Hoofdstuk 2.
Het individueel arbeidsrecht 133

1. Toepassing van het gemeen (federaal) arbeidsrecht 133
1.1. Algemeen 133
1.2. Een aantal principes van de Belgische bevoegdheidsverdeling op een rij 135
1.3. Het arbeidsrecht en het onderwijs: een turbulent huwelijk 142
1.3.1. Algemeen 142
1.3.2. De rechtspraak van het Grondwettelijk Hof 143
1.4. Een proeve van verklaring 149
1.4.1. De arbeidsrechtelijke bevoegdheid van de gemeenschappen inzake onderwijs 149
A. Een stand van zaken 149
B. Een (poging tot ontwikkeling van een) explicatief model 154
1.4.2. Toepassing 159
A. Arbeidsovereenkomstenwet 160
B. Arbeidswet 169
C. Loonbeschermingswet 171
D. Welzijnswet 172
E. Arbeidsreglementenwet 174
F. Antidiscriminatiewetgeving 175
– Toepasselijk recht 175
– Decreet Gelijkekansen 178
– DEPA-decreet 183
1.5. Besluit 187
2. De rechtspositieregeling nader bekeken 189
2.1. Algemeen 189
2.2. RPD en vrijheid van onderwijs 190

2.3. Toepassingsgebied 196
2.3.1. *Ratione personae* 196
2.3.2. *Ratione loci* 198
2.4. Opeenvolgende types van arbeidsovereenkomsten 199
2.4.1. Algemeen 199
2.4.2. Tijdelijke aanstelling van bepaalde duur. 201
A. Voorwaarden 201
B. Procedure 205
C. Vormvoorwaarden van de arbeidsovereenkomst. . . . 205
D. Bezoldiging. 206
E. Recht op aanvangsbegeleiding. 209
F. Beroepsmogelijkheden 210
2.4.3. Tijdelijke aanstelling van doorlopende duur 212
A. Voorwaarden 212
B. Procedure 218
C. Vormvoorwaarden arbeidsovereenkomst 220
D. Bezoldiging. 221
E. Beroepsmogelijkheden 221
2.4.4. Benoeming in vast verband. 223
A. Voorwaarden 223
B. Procedure 224
C. Vormvoorwaarden arbeidsovereenkomst 228
D. Bezoldiging. 228
E. Beroepsmogelijkheden 230
F. Bijzonderheid: tijdelijke belasting met een andere opdracht 230
2.4.5. Bedenking: is de bestaande regeling in overeenstemming met het Unierecht? 232
A. De Raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd 232
B. Een overzicht van de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie 233
C. Toepassing op de Vlaamse onderwijscontext 244
2.4.6. Besluit 249
2.5. Administratieve standen 251
2.5.1. Algemeen 251
2.5.2. Dienstactiviteit 252
2.5.3. Non-activiteit. 252
2.5.4. Terbeschikkingstelling. 253
2.6. Plichten en onverenigbaarheden 256
2.6.1. Plichten. 256
A. Belangenbehartiging. 256

B. Taakvervulling 256
C. Correct gedrag 257
D. Verbod op politieke en commerciële activiteiten 257
E. Verbod op onderbreking van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst 257
F. Ambtsgeheim 258
G. Naleving van het opvoedingsproject 259
2.6.2. Onverenigbaarheden – naleving van het opvoedingsproject 260
2.7. Eerbiediging van de grondrechten – met bijzondere aandacht voor het recht op privacy 261
2.7.1. Algemeen 261
2.7.2. Recht op eerbiediging van het privéleven 263
2.7.3. Vrijheid van onderwijs 266
2.7.4. Over botsende grondrechten 270
2.7.5. Grondrechten van de werkgever vs. grondrechten van de werknemer: rechtspraakanalyse 271
A. Algemeen 271
B. Europees Hof voor de Rechten van de Mens 273
– Recht op eerbiediging van het privéleven 274
– Recht op vrijheid van meningsuiting 281
– Recht op vrijheid van godsdienst 285
– Conclusie 287
C. Hof van Justitie van de Europese Unie 291
– Wezenlijke en bepalende beroepsvereiste 291
– Identiteitsgebonden instellingen 295
– Conclusie 297
D. Nationale rechtscolleges 299
– Leerkracht levensbeschouwelijk onderricht 300
– Recht op eerbiediging van het privéleven 302
– Conclusie 304
2.7.6. Besluit 308
2.8. Terbeschikkingstelling van middelen en verplaatsings- en vervoerskosten 312
2.9. Intellectuele eigendom 313
2.10. Aansprakelijkheid 314
2.10.1. Aansprakelijkheidsbeperking 314
2.10.2. *Quid* artikel 1384, vierde lid van het Burgerlijk Wetboek? . . 317
2.10.3. … en artikel 1384, derde lid van het Burgerlijk Wetboek? . . 323
2.10.4. Verplichte verzekering burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand 325
2.10.5. Strafrechtelijke aansprakelijkheid 325
2.10.6. Besluit 326

2.11. Verbod op terbeschikkingstelling 327
2.12. Schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst 329
2.12.1. Algemeen 329
2.12.2. Jaarlijkse vakantie 330
2.12.3. Ziekte 332
A. Algemeen 332
B. Arbeidsongeschiktheid wegens ziekte 332
– Verplichtingen van de werknemer 332
– Gewaarborgd loon 333
– Controle-onderzoek 336
C. Verlof voor verminderde prestaties wegens ziekte . . . 339
D. Langdurig verlof voor verminderde prestaties wegens medische redenen 342
E. Terbeschikkingstelling wegens ziekte 345
2.12.4. Zwangerschap 346
A. Algemeen 346
B. Bedreiging beroepsziekte 346
C. Zwangerschapsrust en bevallingsverlof 349
D. Borstvoedingspauzes 351
2.12.5. Thematisch verlof 354
A. Algemeen 354
B. Motieven 356
– Verzorging van een kind tot de leeftijd van twaalf jaar 356
– Bijstand of verzorging aan een zwaar ziek familie- of gezinslid 357
– Palliatieve verzorging 357
– Mantelzorg 358
C. Toekenningsvoorwaarden onderbrekingsuitkering . . . 358
D. Einde van het thematisch verlof 360
2.12.6. Zorgkrediet 360
A. Algemeen 360
B. Motieven 362
C. Toekenningsvoorwaarden onderbrekingsuitkering . . . 364
D. Einde van het zorgkrediet 366
2.12.7. Verlof en afwezigheid voor verminderde prestaties 366
A. Algemeen 366
B. Verlof voor verminderde prestaties 367
C. Afwezigheid voor verminderde prestaties 369
2.12.8. Omstandigheidsverlof 371
2.12.9. Overmacht 373
2.12.10. Politiek verlof 373
2.12.11. Besluit 375

2.13. Evaluatie 376
2.13.1. Algemeen 376
2.13.2. Functiebeschrijving en functioneringsgesprekken 376
2.13.3. Evaluatiegesprek en evaluatieverslag 380
2.13.4. Specifieke beroepsprocedure: college van beroep 387
A. Algemeen 387
B. Samenstelling 387
C. Bevoegdheid 388
D. Procedure 391
E. Juridische aard 394
F. Verhouding t.o.v. de bevoegdheden van de arbeidsgerechten 397
G. College van beroep in cijfers 400
2.13.5. Besluit 401
2.14. Tucht 404
2.14.1. Algemeen 404
2.14.2. Tuchtmacht 407
2.14.3. Toepassing van een aantal strafrechtelijke beginselen . . . 409
A. *Nullum crimen sine lege* 409
B. *Nulla poena sine lege* 410
C. *Non bis in idem* 410
D. Recht van verdediging 412
2.14.4. Tuchtstraffen 413
2.14.5. Doorhaling van de tuchtstraf 416
2.14.6. Procedurele aspecten 417
A. Instellen tuchtonderzoek 417
B. Samenstelling dossier 419
C. Verhoor 419
D. Beslissing. 422
E. Preventieve schorsing 425
2.14.7. Specifieke beroepsprocedure: kamer van beroep. 428
A. Algemeen 428
B. Samenstelling 429
C. Bevoegdheid 431
D. Procedure 432
E. Juridische aard 438
F. Verhouding t.o.v. de bevoegdheden van de arbeidsgerechten 446
G. Kamer van beroep in cijfers 455
2.14.8. Besluit 459
2.15. Einde van de arbeidsovereenkomst. 462
2.15.1. Algemeen 462

2.15.2. Civielrechtelijke wijzen van beëindiging van de arbeidsovereenkomst 463
A. Beëindiging met wederzijdse toestemming. 463
B. Gerechtelijke ontbinding 463
C. Ontbindende voorwaarde en uitdrukkelijk ontbindend beding wegens wanprestatie. 468
D. Overmacht 469
2.15.3. Decretale wijzen van beëindiging van de arbeidsovereenkomst 472
A. Tijdelijke aanstelling van bepaalde duur 472
– Beëindiging van rechtswege 472
– Definitieve ambtsneerlegging 474
– Opzegging 477
(i) Algemeen. 477
(ii) Opzegging door de werkgever 478
(iii) Opzegging door de werknemer 480
– Ontslag om dringende reden. 481
(i) Algemeen. 481
(ii) Preventieve schorsing en specifieke beroepsprocedure tegen het ontslag 482
– Evaluatie met eindconclusie 'onvoldoende'. 485
B. Tijdelijke aanstelling van doorlopende duur 485
– Beëindiging van rechtswege 485
– Definitieve ambtsneerlegging 486
– Evaluatie met eindconclusie 'onvoldoende'. 487
– Tuchtmaatregel 488
C. Benoeming in vast verband 489
– Definitieve ambtsneerlegging 489
– Evaluatie met eindconclusie 'onvoldoende'. 490
– Tuchtmaatregel 490
2.15.4. *Quid* onrechtmatige beëindiging van de arbeidsovereenkomst?. 490
A. Algemeen 490
B. Vastheid van betrekking *vs.* ontslagmacht 491
C. Bevoegdheid van de arbeidsgerechten 495
D. Schadevergoeding in geval van onrechtmatig ontslag 495
– Principe: ontbreken van enige forfaitaire schadevergoeding 495
– Specifiek sanctiemechanisme: doorbetaling salaristoelage 496
(i) Algemeen. 496
(ii) Inhoud 498

(iii) Rechtspositie van de betrokken personeelsleden 500
(iv) Opnieuw over de vrijheid van onderwijs 502
– Schadevergoeding conform gemeen recht 507
2.15.5. Besluit 510
3. Conclusie 515

Hoofdstuk 3.
Het collectief arbeidsrecht 521

1. Toepassing van het gemeen (federaal) arbeidsrecht 521
1.1. Algemene principes 521
1.2. Toepassing 524
1.2.1. CAO-Wet 524
1.2.2. Wetgeving aangaande de ondernemingsraad en het comité voor preventie en bescherming op het werk (resp. Bedrijfsorganisatiewet en Welzijnswet) 530
1.3. Besluit 533
2. De collectieve arbeidsverhoudingen in het basis- en secundair onderwijs: de algemene federale en specifieke Vlaamse overlegorganen 534
2.1. Algemeen 534
2.2. Algemene federale overlegorganen 535
2.2.1. Publieke sector 535
2.2.2. Private sector 536
A. Nationale Arbeidsraad 536
B. Centrale Raad voor het Bedrijfsleven 538
C. Paritaire comités 538
D. Ondernemingsraad 539
E. Comité voor preventie en bescherming op het werk . . . 540
F. Vakbondsafvaardiging 541
2.3. Specifieke Vlaamse overlegorganen 542
2.3.1. Onderhandelingscomité 542
A. Historiek 542
B. Overkoepelend onderhandelingscomité 544
C. Lokaal onderhandelingscomité 547
D. Vakbondsafvaardiging 553
2.3.2. Paritaire comités 555
A. Algemeen 555
B. Centraal paritair comité 558
C. Paritaire comités per onderwijsniveau 558
2.4. Verhouding algemene en specifieke overlegorganen 559
2.5. Besluit 562

3. De rol van collectieve arbeidsovereenkomsten in het basis- en secundair onderwijs 564
4. Collectieve actie 566
4.1. Algemeen. 566
4.2. Collectieve actie in het basis- en secundair onderwijs 568
5. Conclusie 570

Hoofdstuk 4.
Rechtsbescherming. 571

1. Inleiding 571
2. Preventieve rechtsbescherming 572
2.1. Algemene beginselen van behoorlijk bestuur 572
2.2. Formele motiveringsplicht 576
2.3. Openbaarheid van bestuur 578
3. Curatieve rechtsbescherming. 581
3.1. Interne beroepsprocedures. 581
3.2. Jurisdictionele procedures 582
4. Conclusie 584

Hoofdstuk 5.
Samenvattende beschouwingen 587

DEEL V. DE RECHTSPOSITIE VAN HET ONDERWIJSPERSONEEL IN HET HOGER ONDERWIJS 589

Inleiding 591

Hoofdstuk 1.
Algemene beginselen aangaande de arbeidsverhouding 597

1. Kwalificatie van de arbeidsrelatie 597
1.1. Hogescholen 597
1.2. Universiteiten 599
2. Bevoegd rechtscollege 604
2.1. Hogescholen 604
2.2. Universiteiten 605
3. *Quid* artikel 24, § 4 van de Grondwet? 606
4. Conclusie 608

Hoofdstuk 2.
Het individueel arbeidsrecht 611

1. Toepassing van het gemeen (federaal) arbeidsrecht 611
   1.1. Algemene principes 611
   1.2. Toepassing 612
      1.2.1. Arbeidsovereenkomstenwet 612
      1.2.2. Arbeidswet 620
      1.2.3. Loonbeschermingswet 620
      1.2.4. Welzijnswet 621
      1.2.5. Arbeidsreglementenwet 621
      1.2.6. Antidiscriminatiewetgeving 621
   1.3. Besluit 622
2. De rechtspositieregeling nader bekeken 623
   2.1. Algemeen 623
   2.2. Codex Hoger Onderwijs en vrijheid van onderwijs 625
   2.3. Hogescholen 628
      2.3.1. Toepassingsgebied 628
      2.3.2. Onderscheiden tewerkstellingsvormen 630
         A. Algemeen 630
            – Opdeling in categorieën 630
            – Aanwerving 631
            – Opdracht 632
            – Dienstanciënniteit en nuttige beroepservaring 634
            – Loon 635
         B. Lectoren 637
         C. Assistenten 639
         D. Docenten 641
      2.3.3. Administratieve standen 643
      2.3.4. Plichten en onverenigbaarheden 644
      2.3.5. Eerbiediging van de grondrechten – met bijzondere aandacht voor het recht op privacy 645
      2.3.6. Intellectuele eigendom 645
      2.3.7. Aansprakelijkheid 647
      2.3.8. Schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst 649
         A. Jaarlijkse vakantie 649
         B. Ziekte 650
            – Algemeen 650
            – Arbeidsongeschiktheid wegens ziekte 650
            – Verlof voor verminderde prestaties wegens ziekte . . 652
            – Terbeschikkingstelling wegens ziekte 653
         C. Zwangerschap 654

D. Thematisch verlof 655
E. Zorgkrediet. 659
F. Verlof en afwezigheid voor verminderde prestaties. . 659
– Algemeen 659
– Verlof voor verminderde prestaties 659
– Afwezigheid voor verminderde prestaties. 661
G. Omstandigheidsverlof. 661
H. Overmacht 663
I. Politiek verlof 663
J. Besluit 664
2.3.9. Evaluatie 665
2.3.10. Tucht 668
2.3.11. Einde van de arbeidsovereenkomst 673
A. Algemeen 673
B. Civielrechtelijke wijzen van beëindiging van de arbeidsovereenkomst 674
C. Decretale wijzen van beëindiging van de arbeidsovereenkomst 674
– Tijdelijke arbeidsovereenkomst 674
(i) Beëindiging van rechtswege. 674
(ii) Ambtshalve beëindiging. 676
(iii) Opzegging. 676
(iv) Ontslag om dringende reden 679
– Arbeidsovereenkomst in vast dienstverband 680
(i) Beëindiging van rechtswege. 680
(ii) Ambtshalve beëindiging. 681
(iii) Opzegging. 682
(iv) Ontslag om dringende reden 682
(v) Evaluatie ‘onvoldoende’ 684
(vi) Tuchtmaatregel. 685
D. *Quid* onrechtmatige beëindiging van de arbeidsovereenkomst? 686
E. Besluit 687
2.4. Universiteiten 690
2.4.1. Toepassingsgebied. 690
2.4.2. Onderscheiden tewerkstellingsvormen 692
A. Algemeen 692
B. Zelfstandig academisch personeel 696
C. Assisterend academisch personeel 702
D. De gastprofessor: een curiosium. 706
E. Bedenking: is de bestaande regeling in overeenstemming met het Unierecht? 709

2.4.3. Administratieve standen 713
2.4.4. Plichten en onverenigbaarheden 715
2.4.5. Eerbiediging van de grondrechten – met bijzondere aandacht voor het recht op privacy 715
2.4.6. Intellectuele eigendom 716
2.4.7. Aansprakelijkheid 716
2.4.8. Schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst 716
A. Jaarlijkse vakantie 716
B. Ziekte 716
C. Zwangerschap 717
D. Thematisch verlof 717
E. Zorgkrediet 720
F. Verlof en afwezigheid voor verminderde prestaties 720
G. Omstandigheidsverlof 720
H. Overmacht 720
I. Politiek verlof 721
J. Besluit 721
2.4.9. Evaluatie 721
2.4.10. Tucht 723
2.4.11. Einde van de arbeidsovereenkomst 725
A. Algemeen 725
B. Civielrechtelijke wijzen van beëindiging van de arbeidsovereenkomst 725
C. Decretale wijzen van beëindiging van de arbeidsovereenkomst 726
– Inleiding 726
– Ambtshalve beëindiging 726
– Evaluatie ‘onvoldoende’ 727
– Overige wijzen van beëindiging van de arbeidsovereenkomst 728
D. Quid onrechtmatige beëindiging van de arbeidsovereenkomst? 729
E. Besluit 730
2.4.12. Het belang van de academische vrijheid vanuit arbeidsrechtelijk perspectief 731
A. Algemeen 731
B. Begripsomschrijving 732
C. Impact van de academische vrijheid op de rechtspositieregeling 743
D. Besluit 743
3. Conclusie 744

Hoofdstuk 3.
Het collectief arbeidsrecht 749

1. Toepassing van het gemeen (federaal) arbeidsrecht 749
   1.1. Algemene principes 749
   1.2. Toepassing 750
      1.2.1. CAO-Wet 750
      1.2.2. Wetgeving aangaande de ondernemingsraad en het comité voor preventie en bescherming op het werk (resp. Bedrijfsorganisatiewet en Welzijnswet) 752
   1.3. Besluit 754
2. De collectieve arbeidsverhoudingen in het hoger onderwijs en het belang van algemene federale en specifieke Vlaamse overlegorganen . . 755
   2.1. Algemeen 755
   2.2. Algemene federale overlegorganen 756
      2.2.1. Publieke sector 756
      2.2.2. Private sector 756
         A. Nationale Arbeidsraad 756
         B. Centrale Raad voor het Bedrijfsleven 757
         C. Paritaire comités 757
         D. Ondernemingsraad 759
         E. Comité voor preventie en bescherming op het werk . . . 759
         F. Vakbondsafvaardiging 759
   2.3. Specifieke Vlaamse overlegorganen 760
      2.3.1. Vlaams Onderhandelingscomité voor het hoger onderwijs 760
      2.3.2. Hogescholen 763
      2.3.3. Universiteiten 767
   2.4. Verhouding algemene en specifieke overlegorganen 767
   2.5. Besluit 768
3. De rol van collectieve arbeidsovereenkomsten in het hoger onderwijs 769
4. Collectieve actie 770
5. Conclusie 770

Hoofdstuk 4.
Rechtsbescherming 773

Hoofdstuk 5.
Samenvattende beschouwingen 775

DEEL VI. ONDERZOEKSRESULTATEN 777

1. De rechtspositieregelingen van het onderwijspersoneel: de gemeenschappen grotendeels aan zet, maar de federale regelgeving geenszins buitenspel 779
2. De moeilijke verhouding tussen de administratiefrechtelijk geïnspireerde rechtspositieregelingen en de contractuele arbeidsverhouding in het vrij gesubsidieerd onderwijs 781
3. Het individueel en collectief arbeidsrecht in het onderwijs: een kluwen aan regelgeving. 782
4. Evaluatie en tucht: zo gelijkend en toch zo verschillend 783
5. De ontslagmacht blijft overeind, al vormt het schadeherstel een heikel punt. 784

DEEL VII. AFSLUITENDE BESCHOUWINGEN: EEN AANTAL VOORSTELLEN DE LEGE FERENDA 785

Bibliografie 795

LIJST VAN VOORNAAMSTE AFKORTINGEN[1]

AAP	Assisterend academisch personeel.
ABBB	Algemene beginselen van behoorlijk bestuur.
Antidiscriminatiewet	Wet 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, *BS* 30 mei 2007.
Arbeidsovereenkomstenwet	Wet 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, *BS* 22 augustus 1978, *err. BS* 30 augustus 1978.
Arbeidsreglementenwet	Wet 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen, *BS* 5 mei 1965.
Arbeidswet	Arbeidswet 16 maart 1971, *BS* 30 maart 1971.
ARGO	Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs.
ARGO-Decreet	Bijzonder decreet Vl. 19 december 1988 betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs, *BS* 19 december 1988.
AVP	Afwezigheid voor verminderde prestaties.
Bediendenwet	Wet 7 augustus 1922 op de bediendenarbeidsovereenkomst, *BS* 16-17 augustus 1922.
Bedrijfsorganisatiewet	Wet houdende organisatie van het bedrijfsleven, *BS* 27 september 1948.
Bijzondere Financieringswet	Bijzondere Wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten, *BS* 17 januari 1989.
BVR Algemeen Reglement	BVR 6 juli 2012 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard het Algemeen Reglement van het personeel van het katholiek gewoon en buitengewoon basis- en secundair onderwijs met inbegrip van HBO5 verpleegkunde met uitzondering van het volwassen- en deeltijds kunstonderwijs bij beslissing van 30 mei 2012 goedgekeurd door het Centraal Paritair Comité van het gesubsidieerd vrij onderwijs en de pedagogische begeleidingsdiensten, *BS* 28 augustus 2012.

[1] Voor afkortingen van de tijdschriften wordt naar https://www.rechtsaf.be verwezen.

BVR Bekwaamheidsbewijzen	BVR 27 juni 1990 betreffende de bekwaamheidsbewijzen, de salarisschalen, en de bezoldigingsregeling in het gewoon basisonderwijs, *BS* 2 februari 1991.
BVR Betrekkingen	BVR van 29 april 1992 betreffende de verdeling van betrekkingen, de terbeschikkingstelling wegens ontstentenis van betrekking, de reaffectatie, de wedertewerkstelling en de toekenning van een wachtgeld of wachtgeldtoelage, *BS* 1 juli 1992.
BVR Bevallingsverlof	BVR 8 juni 2012 betreffende het bevallingsverlof voor bepaalde personeelsleden van het onderwijs, *BS* 9 juli 2012.
BVR Controle Afwezigheid Ziekte	BVR 8 december 1993 betreffende de controle op de afwezigheid wegens ziekte, *BS* 23 maart 1994.
BVR Evaluatie	BVR 14 december 2007 betreffende de procedure in beroep na een evaluatie met eindconclusie "*onvoldoende*" en betreffende de werking van het college van beroep, *BS* 24 januari 2008.
BVR Evaluatie, Orde en Tucht GO	BVR 22 mei 1991 omtrent de evaluatie, maatregelen van orde en de tucht in het gemeenschapsonderwijs, *BS* 11 april 1992.
BVR Moederschapsbescherming	BVR 21 februari 2003 betreffende het verlof wegens moederschapsbescherming voor de personeelsleden van het onderwijs, *BS* 28 maart 2003.
BVR Omstandigheidsverlof e.a.	BVR 3 juli 2009 betreffende het omstandigheidsverlof, het verlof wegens overmacht, het onbezoldigd ouderschapsverlof en het geboorteverlof in geval van overlijden of hospitalisatie van de moeder voor bepaalde personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 april 1990 betreffende het verlof voor verminderde prestaties, gewettigd door sociale of familiale redenen en de afwezigheid voor verminderde prestaties wegens persoonlijke aangelegenheid ten gunste van de personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding, *BS* 13 oktober 2009.

BVR Paritaire Comités	BVR van 19 juni 1991 tot oprichting van paritaire comités voor het gesubsidieerd vrij onderwijs en de pedagogische begeleidingsdiensten en de gesubsidieerde vrije psycho-medisch-sociale centra en tot vaststelling van hun benaming, bevoegdheid, samenstelling en werkwijze, *BS* 15 augustus 1991.
BVR Politiek Verlof	BVR 27 april 2007 betreffende de toekenning van een politiek verlof op verzoek van het personeelslid, *BS* 28 juni 2007.
BVR Salarisschalen AAP	BVR 4 mei 2001 tot vaststelling van de salarisschalen van het assisterend academisch personeel van de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap, *BS* 9 januari 2002.
BVR Salarisschalen ZAP	BVR 31 januari 2003 tot vaststelling van de salarisschalen van het zelfstandig academisch personeel van de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap, *BS* 11 april 2003.
BVR TAO	BVR 28 april 1998 tot regeling van de administratieve en geldelijke toestand van bepaalde vastbenoemde personeelsleden van het onderwijs, de psycho-medisch-sociale centra, de pedagogische begeleidingsdiensten, de inspectie en de dienst voor onderwijsontwikkeling, tijdelijk aangesteld of tijdelijk belast met een opdracht waarvoor ze niet vast benoemd zijn, *BS* 28 mei 1998.
BVR TBSVP	BVR 11 februari 2000 betreffende de volledige terbeschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden voorafgaand aan het rustpensioen voor personeelsleden van het onderwijs en van de centra voor leerlingenbegeleiding, *BS* 11 april 2000.
BVR Thematisch Verlof	BVR 9 september 2011 betreffende de loopbaanonderbreking van de personeelsleden in het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding, *BS* 5 december 2011.
BVR thematisch verlof hogescholen	BVR 24 mei 2002 betreffende de onderbreking van de beroepsloopbaan van de personeelsleden van de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap en van de Hogere Zeevaartschool, *BS* 7 september 2002.

BVR Tucht en Ontslag	BVR 22 mei 1991 omtrent de preventieve schorsing en de tucht, alsmede omtrent het ontslag van sommige tijdelijke personeelsleden in het gesubsidieerd onderwijs en in de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding, *BS* 27 juli 1991.
BVR Uitkering Zorgkrediet	BVR 26 juli 2016 tot toekenning van onderbrekingsuitkeringen voor zorgkrediet, *BS* 3 augustus 2016.
BVR Universiteiten	BVR 1 december 1998 tot vaststelling van de regeling omtrent de afwezigheden, de tucht, de administratieve standen, het verlof, de mandaatsbeëindiging, het onderzoek van de lichamelijke geschiktheid en het geneeskundig toezicht voor het academisch personeel bij de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap, *BS* 13 februari 1999.
BVR Verloven Hogescholen	BVR 31 maart 2006 tot regeling van sommige verloven voor de personeelsleden van de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap en van de Hogere Zeevaartschool, *BS* 19 april 2006.
BVR VVP en AVP	BVR 26 april 1990 betreffende het verlof en de afwezigheid voor verminderde prestaties, *BS* 25 juli 1990.
BVR Ziekteverlof e.a.	BVR 15 februari 2008 betreffende het ziekteverlof, het verlof voor verminderde prestaties wegens ziekte, het langdurig verlof voor verminderde prestaties wegens medische redenen en de terbeschikkingstelling wegens ziekte voor bepaalde personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding.
BVR Zorgkrediet	BVR 30 augustus 2016 betreffende het zorgkrediet voor de personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding, *BS* 12 september 2016.
BWHI	Bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, *BS* 15 augustus 1980.
CAO-Wet	Wet 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, *BS* 15 januari 1969, *err. BS* 4 maart 1969.

Codex Hoger Onderwijs	BVR 11 oktober 2013 tot codificatie van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs, *BS* 27 februari 2014 bekrachtigd bij art. 2 Decr. Vl. 20 december 2013 tot bekrachtiging van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs, gecodificeerd op 11 oktober 2013, *BS* 27 februari 2014.
Codex Secundair Onderwijs	BVR 17 december 2010 houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs, *BS* 24 juni 2011.
Codificatie Onderwijs	Codificatie betreffende sommige bepalingen voor het onderwijs, gevoegd bij het BVR van 28 oktober 2016 betreffende de codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs, *BS* 29 december 2016 en bekrachtigd bij Decr. Vl. 22 december 2016 aangaande de bekrachtiging van de codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs, gecodificeerd op 28 oktober 2016, *BS* 13 februari 2017.
CPBW	Comité voor preventie en bescherming op het werk.
CPC	Centraal paritair comité voor het gesubsidieerd vrij onderwijs en de begeleidingsdiensten.
CRB	Centrale Raad voor het Bedrijfsleven.
Decreet Basisonderwijs	Decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997, *BS* 17 april 1997.
Decreet Gelijkekansen	Decr. Vl. 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid, *BS* 23 september 2008.
Decreet LOC	Decr. Vl. van 5 april 1995 tot oprichting van onderhandelingscomités in het vrij gesubsidieerd onderwijs, *BS* 8 juni 1995.
Decreet Medezeggenschap	Decr. Vl. van 23 oktober 1991 betreffende de medezeggenschap in het gesubsidieerd onderwijs, *BS* 14 november 1991.
DEPA-Decreet	Decr. Vl. 28 mei 2002 houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt, *BS* 26 juli 2002.
Departement WSE	Departement Werk en Sociale Economie van het Vlaams Ministerie van Werk en Sociale Economie.

ECOSOC-Verdrag	Internationaal Verdrag inzake economisch, sociale en culturele rechten opgemaakt te New York op 19 december 1966 en goedgekeurd bij wet van 15 mei 1981, *BS* 6 juli 1983.
ECRM	Europese Commissie voor de Rechten van de Mens.
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens.
EVRM	Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, ondertekend te Rome op 4 november 1950 en goedgekeurd bij wet van 13 mei 1955, *BS* 19 augustus 1955, *err. BS* 29 juni 1961.
Financieringswet	Wet van 27 juli 1971 op de financiering en de controle van de universitaire instellingen, *BS* 17 september 1971.
Handvest Grondrechten EU	Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, *Pb.C.* 26 oktober 2012, afl. 326.
Hogescholendecreet	Decr. Vl. 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap, *BS* 31 augustus 1994.
HOKT	Hoger onderwijs van het korte type.
HOLT	Hoger onderwijs van het lange type.
HR kamer van beroep	Huishoudelijk Reglement van 28 september 2011 van de Kamer van Beroep voor het gesubsidieerd vrij onderwijs, *BS* 26 oktober 2011.
Kaderrichtlijn 2000/78/EG	Richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep, *Pb.L.* 2 december 2000.
KB Bezoldiging	KB nr. 63 houdende wijziging van de bezoldigingsregels van toepassing op het onderwijzend en daarmee gelijkgesteld personeel van het onderwijs met volledig leerplan en van het onderwijs voor sociale promotie of met beperkt leerplan, *BS* 29 juli 1982.
KB Eindejaarspremie	KB 23 oktober 1979 houdende toekenning van een eindejaarstoelage aan sommige titularissen van een ten laste van de Schatkist bezoldigd ambt, *BS* 22 november 1979.

KB Grondregelingen	KB van 29 augustus 1985 tot aanwijzing van de grondregelingen in de zin van artikel 2, § 1, 1° van de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel, *BS* 20 oktober 1985.
KB Jaarlijkse Vakantie	KB 30 maart 1967 tot bepaling van de algemene uitvoeringsmodaliteiten van de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, *BS* 6 april 1967, *err. BS* 11 augustus 1967.
KB Onderbrekingsuitkering Thematisch Verlof	KB 12 augustus 1991 betreffende de toekenning van onderbrekingsuitkeringen aan de personeelsleden van het onderwijs en de psycho-medisch-sociale centra, *BS* 27 augustus 1991.
KB Syndicaal Statuut	KB 28 september 1984 tot uitvoering van de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel, *BS* 20 oktober 1984, *err. BS* 4 december 1984.
KB TBS	KB 18 januari 1974 genomen ter toepassing van artikel 164 van het koninklijk besluit van 22 maart 1969 tot vaststelling van het statuut van de leden van het bestuurs- en onderwijzend personeel, van het opvoedend hulppersoneel, van het paramedisch personeel der inrichtingen voor kleuter-, lager, buitengewoon, middelbaar, technisch, kunst- en normaalonderwijs van de Staat, alsmede der internaten die van deze inrichtingen afhangen en van de leden van de inspectiedienst die belast is met het toezicht op deze inrichtingen, *BS* 26 februari 1974.
KB Thematisch Verlof	KB 7 mei 1999 betreffende de onderbreking van de beroepsloopbaan van het personeel van de besturen, *BS* 29 mei 1999.
KB Vakantiegeld	KB 30 januari 1979 betreffende de toekenning van een vakantiegeld aan het personeel van 's lands algemeen bestuur, *BS* 7 februari 1979.

KB Verloven	KB 15 januari 1974 genomen ter toepassing van artikel 160 van het koninklijk besluit van 22 maart 1969 tot vaststelling van het statuut van de leden van het bestuurs- en onderwijzend personeel, van het opvoedend hulppersoneel, van het paramedisch personeel der inrichtingen voor kleuter-, lager, buitengewoon, middelbaar, technisch, kunst- en normaalonderwijs van de Staat, alsmede der internaten die van deze inrichtingen afhangen en van de leden van de inspectiedienst die belast is met het toezicht op deze inrichtingen, *BS* 26 februari 1974.
KMS	Koninklijke Militaire School.
Langdurig VVP	Langdurig verlof voor verminderde prestaties wegens medische redenen.
LOC	Lokaal onderhandelingscomité.
Loonbeschermingswet	Wet 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers, *BS* 30 april 1965.
NAR	Nationale Arbeidsraad.
NCVD	Nationaal Comité voor Vrijheid en Democratie.
NVKMO	Nationaal Verbond van het Katholiek Middelbaar Onderwijs.
OR	Ondernemingsraad.
Participatiedecreet	Decr. Vl. betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad, *BS* 6 augustus 2004.
Raamovereenkomst	Richtl. 1999/70/EG van 28 juni 1999 van de Raad betreffende de door het EVV, de UNICE en het CEEP gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, *Pb.L.* 10 juli 1999, afl. 175.
RPD	Decr. Vl. 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde psychomedisch-sociale centra, *BS* 25 mei 1991, *err. BS* 4 januari 1992.
RPD D	Decr.D. 14 december 1998 houdende het statuut van de gesubsidieerde personeelsleden van het gesubsidieerd vrij onderwijs en van het gesubsidieerd vrij P.M.S.-centrum, *BS* 6 mei 1999.

RPD FR	Decr.Fr. 1 februari 1993 betreffende het statuut van de gesubsidieerde personeelsleden van het vrij gesubsidieerd onderwijs, *BS* 17 februari 1993.
RPD FR Hogescholen	Decr.Fr. 24 juli 1997 dat het statuut bepaalt van het bestuurs- en onderwijzend personeel en van het opvoedend hulppersoneel van de hogescholen ingericht of gesubsidieerd door de Franse Gemeenschap, *BS* 6 november 1997.
RPD FR OGO	Decr.Fr. 6 juni 1994 betreffende het statuut van de gesubsidieerde personeelsleden van het officieel gesubsidieerd onderwijs, *BS* 13 oktober 1994.
RPD GO	Decr. Vl. 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het Gemeenschapsonderwijs, *BS* 25 mei 1991, *err. BS* 4 januari 1992.
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling.
RvS-Wet	Gecoördineerde wetten van 12 januari 1973 op de Raad van State, *BS* 21 maart 1973.
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen.
Sociale Herstelwet	Herstelwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen.
Stabiliteitsstatuut	Het stabiliteitsstatuut en disciplinair statuut van het gesubsidieerd onderwijzend en administratief lekenpersoneel van vrije gesubsidieerde onderwijsinrichtingen d.d. 24 maart 1965 zoals aangenomen in het nationaal paritair hoofdcomité voor het gesubsidieerd onderwijs.
TABD	Tijdelijke aanstelling van bepaalde duur.
TADD	Tijdelijke aanstelling van doorlopende duur.
TAO	Tijdelijke belasting met een andere opdracht.
TBSOB	Terbeschikkingstelling wegens ontstentenis van betrekking.
TBSVP	Terbeschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden voorafgaand aan het pensioen.
Universiteitendecreet	Decr. Vl. 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap, *BS* 4 juli 1991, *err. BS* 3 oktober 1991.
VB	Vaste benoeming.

VO	Vlaams Onderhandelingscomité voor het hoger onderwijs en het Universitair Ziekenhuis Gent.
VVP	Verlof voor verminderde prestaties.
VVP Ziekte	Verlof voor verminderde prestaties wegens ziekte.
Welzijnswet	Wet 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, *BS* 18 september 1996.
Werkingsreglement college van beroep	Werkingsreglement van de kamer voor het gesubsidieerd vrij onderwijs van het college van beroep, *BS* 28 januari 2009.
Wet Collard	Wet van 27 juli 1955 houdende regelen inzake inrichting van het onderwijs van de Staat, de provincies en de gemeenten, en in zake subsidiëring door de Staat van inrichtingen voor middelbaar, normaal- en technisch onderwijs, *BS* 6 augustus 1955.
Wet Algemene Bepalingen Begrotingen	Wet 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof, *BS* 25 juni 2003.
Wet Motivering Bestuurshandelingen	Wet van 26 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen, *BS* 12 september 1991.
Wet NAR	Wet 29 mei 1952 tot inrichting van de nationale arbeidsraad, *BS* 31 mei 1952.
Wet op het Lager Onderwijs	Wet 23 september 1842 op het lager onderwijs, *Pasin.* 1842, 463 en 677.
Wet op het Middelbaar Onderwijs	Organieke wet van 1 juni 1850 betreffende het middelbaar onderwijs, *BS* 2 juni 1850.
Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden	Wet 19 maart 1991 houdende bijzondere ontslagregeling voor de personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen alsmede voor de kandidaat-personeelsafgevaardigden, *BS* 29 maart 1991.
Wet Openbare Rechtspersonen	Wet 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen, *BS* 27 februari 2003.

Wet Sociale Verkiezingen	Wet van 4 december 2007 betreffende de sociale verkiezingen, *BS* 7 december 2007.
Wet Statuut Rijksonderwijs	Wet van 22 juni 1964 betreffende het statuut der personeelsleden van het Rijksonderwijs, *BS* 4 juli 1964.
Wet Syndicaal Statuut	Wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel, *BS* 24 december 1974.
Wet TBS	Wet 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers, *BS* 20 augustus 1987.
ZAP	Zelfstandig academisch personeel.